

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

2023-11-28 Nr. NV-2972

ĮSTATYMO PROJEKTAS Nr.: TAP-23-1592; 23-1593, 23-1594. TAIS-23-14717(2); 23-14715(2); 23-14716(2)		DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 21, 22 IR 189(1) STRAIPSNIŲ PAKEITIMO PROJEKTO (toliau – BPK projektas) IR BAUDŽIAMOJO KODEKSO PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – BK projektas) (toliau – Įstatymų projektai)		
		Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Įtraukta į artimiausią Seimo sesiją	Pasirenkama ☐ Taip ☒ Ne	Teisingumo ministerija	Pasirenkama ☒ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☐ Nesvarstyta 2023-11-28	Pasirenkama ☐ Svarstyti TAP ☐ Svarstyti LRV pasitarime ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti
Įgyvendina Vyriausybės programą	Pasirenkama ☒ Taip ☐ Ne			

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

BPK ir BK projektais sprendžiama netinkamo 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Europos Tarybos (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ir kaltinamieji (toliau – Direktyva 2016/800) nuostatų perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę problema.

Komisija, įvertinusi Lietuvos nacionalinį teisinį reguliavimą, nenustatė jokių atitinkamų priemonių, kuriomis būtų įgyvendintos iš Direktyvos 2016/800 4 straipsnio 1 dalies antros pastraipos b punkto iii papunkčio kylančios prievolės:

- informuoti nepilnamečius įtariamuosius ir kaltinamuosius apie teisę apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą, nes sprendimas dėl vaiko sulaikymo turi būti pagrįstas, taikomas tik išskirtiniais atvejais, nuolat peržiūrimas pagrįstais laikotarpiais, kurią atlieka teismas arba vaiko, vaiko advokato arba teisminės institucijos, kuri nėra teismas, prašymu.

- atliekamo nepilnamečio individualaus vertinimo metu neatsižvelgiama į individualaus vertinimo duomenis nustatant, ar reikia imtis kokios nors konkrečios priemonės, kurį būtų naudinga vaikui.

Nacionaliniame baudžiamajame įstatyme, įgyvendinamajame Direktyvos 2016/800 nuostatas, nėra pareikta nuoroda į šią direktyvą, dėl ko neužtikrintas baudžiamojo kodekso ir Direktyvos 2016/800 24 straipsnio 1 dalies nuostatų suderinamumas.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Siekiant eliminuoti Komisijos identifikuotas Direktyvos 2016/800 perkėlimo į nacionalinę teisę trūkumus ir atsižvelgiant į Lietuvos nacionalinio teisinio reguliavimo nuostatas, siūloma papildyti:

- BPK 21 straipsnio 4 dalį ir 22 straipsnio 3 dalį (reglamentuojančias įtariamųjų ir kaltinamųjų teises) nuostata, kad įtariamasis ir kaltinamasis turi teisę gauti informaciją apie reguliarią suėmimo peržiūrą ir suėmimui alternatyvių kardomųjų priemonių taikymo galimybes;

- BPK 189(1) straipsnio 2 dalį nuostata, kad į nepilnamečio individualaus vertinimo duomenis atsižvelgiama teikiant nepilnamečiams įtariamiesiems ar kaltinamiesiems pagalbą baudžiamojo proceso metu.

Šiais teisinio reguliavimo pokyčiais, būtų užtikrinta Lietuvos nacionalinės teisės ir Direktyvos 2016/800 7 straipsnio 4 dalies a punkto nuostatų atitiktis, eliminuotos Komisijos nustatytos teisinio reguliavimo spragos bei užtikrinta, kad nepilnamečiai įtariamieji ir kaltinamieji būtų informuoti apie teisę apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą, taip pat aiškiau realizuojamos Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 45 straipsnyje reglamentuotos pagalbos priemonės teisės pažeidusiam vaikui.

Baudžiamąjį kodeksą (jo priedą) siūloma papildyti nuoroda į Direktyvą 2016/800.

ĮGYVENDINIMO MECHANIZMAS

Siūloma, kad BPK 189 (1) straipsnio pakeitimo projektas dėl nepilnamečio individualaus vertinimo tvarkos pakeitimo įsigaliotų nuo 2024 m. sausio 1 d., o šio įstatymo 21 straipsnio 4 dalies ir 22 straipsnio 3 dalies nuostatų, reglamentuojančių įtariamųjų ir kaltinamųjų teises, pakeitimas įsigaliotų nuo 2024 m. balandžio 1 d.

Įstatymų projektų rengėjai nurodo, kad BPK ir BK projektams įgyvendinti biudžeto lėšų nereikės.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMOS FORMA

Siekiant BPK projekte siūlomus pakeitimus tinkamai inkorporuoti į teisinę sistemą, tikslinga atlikti Generalinio prokuroro 2014 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. I-288 patvirtinto teisių įtariamajam išaiškinimo protokolo priedo ir Generalinio prokuroro 2019 m. liepos 19 d. įsakymu Nr. I-219 patvirtinto teisių nepilnamečiui įtariamajam išaiškinimo protokolo priedo pakeitimus.

Priėmus BPK ir BK projektus duomenys apie pašalintus nacionalinio teisinio reguliavimo neatitikimus bus pateikti Komisijai, siekiant uždaryti pradėtą pažeidimo procedūrą.

Komisijai nustačius papildomus teisinio reguliavimo trūkumus, Teisingumo ministerija atliks sprendimo įgyvendinimo tinkamumo analizę, esant poreikiui, inicijuos priemonių tikslinimo ir tobulinimo veiksmus.

STEBĖSENA

Įstatymų projektams stebėsenos procedūros nenustatomos.

SUINTERESUOTŲ ASMENŲ ĮTRAUKIMAS

Įstatymų projektų derinime dalyvavo Generalinė prokuratūra, Nacionalinė teismų administracija ir Vidaus reikalų ministerija.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Įstatymų projektai suderinti su Generaline prokuratūra ir Nacionaline teismų administracija.

Vidaus reikalų ministerijos pastabos suderintos darbo tvarka.

Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė Įstatymų projektams pastabų ir pasiūlymų neturi (2023 m. lapkričio 21 d. išvada Nr. NV-2884).

Įstatymų projektai svarstyti 2023 m. lapkričio 28 d. tarpinstituciniame pasitarime, pastabų ar pasiūlymų jiems negauta.

KITI SVARBŪS ASPEKTAI

Priėmus BPK projektą bus praplėstos vaikų, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji, procesinės garantijos, užtikrinant, kad minėtiems asmenims būtų teikiama informacija apie jų teises apriboti laisvės atėmimą ir naudoti alternatyvias priemones, įskaitant teisę į reguliarią sulaikymo peržiūrą.

Numatyta prievolė teikiant pagalbą vaikams baudžiamajame procese, atsižvelgti į individualaus vertinimo duomenis leis veiksmingiau ir kokybiškiau organizuoti procesinius veiksmus su nepilnamečiais įtariamaisiais ir kaltinamaisiais.

Priėmus BK projektą bus tinkamai įgyvendintas teisinio tikrumo principas, kuris reikalauja, kad pagal Europos Sąjungos teisės aktus priimtose nacionalinės priemonės būtų tinkamai paviešinamos taip, kad asmenys, kuriems taikomos tokios priemonės, galėtų nustatyti savo teisių ir pareigų apimtį konkrečioje Europos Sąjungos teisės reglamentuojamoje srityje.

PAŽYMĄ PARENGĖ

Artūras Norkevičius

Viešojo valdymo grupė, vyresnysis patarėjas